

Udskriftsdato: 2. januar 2026

VEJ nr 9053 af 27/01/2014 (Gældende)

Vejledning om udmøntning af sundhedslovens § 208 om specialeplanlægning

Ministerium: Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Journalnummer: Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse
Sundhedsstyrelsen, j.nr. 4-1012-47/1

Vejledning om udmøntning af sundhedslovens § 208 om specialeplanlægning

Sundhedsloven (LBK nr. 913 af 13. juli 2010) fastsætter i § 208 rammerne for specialeplanlægningen og Sundhedsstyrelsens rolle heri. Sundhedsstyrelsen beskriver i denne vejledning udmøntningen af § 208.

Sundhedslovens formål og hermed Sundhedsstyrelsens udmøntning af § 208 er bl.a. at øge kvaliteten i det danske sundhedsvæsen, og et af midlerne hertil er specialeplanlægning. Det er et grundlæggende præmis i specialeplanlægningen at der er en sammenhæng mellem sundhedsfaglig erfaring, kvalitet og volumen på både individ-, enheds- og sygehusniveau. Ved planlægningen af hvor og på hvilket grundlag forskellige specialfunktioner kan varetages skal borgerne sikres ensartet behandling af høj kvalitet uanset tid og sted. Specialeplanlægningen skal endvidere tilgodese behov for udvikling og sammenhæng i sygehusvæsenets funktioner.

De til enhver tid gældende specialevejledninger fremgår af Sundhedsstyrelsens hjemmeside.

I det følgende beskriver den overordnede terminologi og proces for specialeplanlægningen samt generelle præmisser for og krav til sygehuse og regioner, som ønsker at ansøge om at varetage de berørte funktioner.

Denne vejledning skal ses i sammenhæng med Sundhedsstyrelsens principper og kriterier for specialeplanlægning samt de enkelte specifikke specialevejledninger, hvori Sundhedsstyrelsen fastsætter anbefalinger og krav til varetagelse af specialets funktioner samt oversigt over de sygehuse, der er godkendt til at varetage funktionerne. Samtlige relevante dokumenter, herunder de gældende specialevejledninger kan tilgås via Sundhedsstyrelsens hjemmeside (www.sst.dk).

1. Anvendelsesområde og terminologi

Det fremgår af Sundhedslovens § 208, stk. 1, at Sundhedsstyrelsen fastsætter krav til lands- og landsdelsfunktioner herunder til placeringen af disse på regionale og private sygehuse, efter høring af Det Rådgivende Udvalg for Specialeplanlægning. I henhold til Sundhedslovens § 208, stk. 2 skal Sundhedsstyrelsen godkende lands- og landsdelsfunktioner på regionale og private sygehuse, hvilket betyder, at sådanne funktioner kun kan varetages på sygehuse godkendt dertil af Sundhedsstyrelsen.

I stedet for sundhedslovens benævnelse »lands- og landsdelsfunktioner« anvendes i denne vejledning og fremover den samlede betegnelse »specialfunktioner«, som omfatter hhv. »regionsfunktioner« og »højt specialiserede funktioner«. I stedet for sundhedslovens betegnelse »regionale sygehuse« anvendes i denne vejledning og fremover »offentlige sygehuse«.

1.2. Udarbejdelse af specialevejledninger.

Sundhedsstyrelsen udarbejder med udgangspunkt i gældende specialvejledninger, og efter inddragelse af regioner og faglige miljøer, beskrivelser af specialfunktioner for en række lægevidenskabelige og odontologiske specialer. Heri fastsættes hvilke funktioner, der er specialfunktioner og hvorvidt de kategoriseres som henholdsvis regionsfunktion eller højt specialiseret funktion, tillige med angivelse af krav til og vilkår for varetagelsen af den enkelte funktion. Specialebeskrivelserne i specialevejledningerne indeholder herudover korte beskrivelser af væsentlige forhold vedr. specialerne, herunder Sundhedsstyrelsens anbefalinger vedr. varetagelse af opgaver på hovedfunktionsniveauet. Disse beskrivelser af specialfunktioner baseres på gennemgang af de enkelte specialer i dialog med relevante specialebærende selskaber og regioner og danner grundlag for den efterfølgende ansøgningsprocedure, og fører frem til de endelige specialevejledninger, der tillige placerer specialfunktioner på matrikler.

Udkast til specialevejledninger forelægges det i Sundhedslovens § 208 beskrevne Rådgivende Udvalg for Specialeplanlægning, som rådgiver Sundhedsstyrelsen herom.

2. Ansøgningsprocedure

2.1 Hvordan søges om specialfunktioner

Varetagelse af en specialfunktion forudsætter en konkret godkendelse.

Sundhedsstyrelsen udarbejder på baggrund af beskrivelser af specialfunktioner for det enkelte speciale et ansøgningsskema med angivelse af krav til varetagelse af de enkelte specialfunktioner.

Ved ansøgning skal Sundhedsstyrelsens skabelon for specialeansøgning samt dertil hørende bilag anvendes. Informationen i specialeansøgningerne og de dertilhørende bilag vil indgå i Sundhedsstyrelsens konkrete vurdering vedr. placering og godkendelse af specialfunktioner.

Sundhedsstyrelsen kan om nødvendigt søge yderligere oplysninger til belysning af ansøgningerne.

2.2 Hvem kan søge om specialfunktioner

Offentlige og private sygehuse kan søge Sundhedsstyrelsen om varetagelse af specialfunktioner. Ansøgninger om specialfunktioner på offentlige sygehuse fremsendes af regionerne. Private sygehuse kan fremsende ansøgning direkte til Sundhedsstyrelsen, idet der redegøres for funktioner, som det private sygehus ønsker at varetage i henhold til aftale med regionerne.

2.3 Hvornår skal der ansøges

En samlet gennemgang af alle specialer og efterfølgende ansøgningsrunde gennemføres med regelmæssigt interval når Sundhedsstyrelsen skønner at der er behov herfor og som udgangspunkt tre år efter afslutning og udmelding af den foregående specialplanlægningsrunde. Regioner og private sygehuse kan søge om varetagelse af specialfunktioner i disse ordinære runder. Vejledningen for de enkelte specialer vil dog kunne blive revideret i den mellemliggende periode, såfremt der er særlige behov og udviklingen inden for specialet eller sygehusvæsenet nødvendiggør det. Det Rådgivende Udvalg for Specialeplanlægning høres om forslag til ændringer.

2.4 Krav til offentlige og private sygehuse

Der stilles grundlæggende de samme krav til varetagelse af funktioner på offentlige og private sygehuse.

Hvor private sygehuse søger om at kunne varetage konkrete specialfunktioner efter aftale med det offentlige sygehusvæsen i form af en regional driftsoverenskomst eller lignende, stilles der identiske krav til varetagelse af funktionen på offentlige og private sygehuse.

Hvor private sygehuse søger om at kunne varetage specialfunktioner i medfør af reglerne om udvidet frit sygehusvalg, skal de private sygehuse som udgangspunkt kun opfylde de sundhedsfaglige kernekrav til funktionen. Der vil dog blive stillet supplerende krav til varetagelse af funktionen (om f.eks. uddannelse og forskning), hvis aktiviteten i privat regi udgør en betydelig andel af den samlede nationale aktivitet.

Sundhedsstyrelsen vurderer opfyldelse af krav til kvalitet i såvel den enkelte funktion på det enkelte sygehus som på tværs af landet og specialer. Herved skal sikres, at der etableres såvel bæredygtige enheder som et landsdækkende tilbud af den pågældende opgave på det ønskede kvalitetsniveau.

3. Meddelelse om funktionernes placering

Sundhedsstyrelsen vurderer den enkelte ansøgning samt behovet for pågældende funktions varetagelse på tværs af landet. På den baggrund, og efter høring af Det Rådgivende Udvalg for Specialeplanlægning, meddeler styrelsen hvilke funktioner, der kan godkendes til varetagelse på hvilke sygehuse, evt. ledsaget af særlige forudsætninger og supplerende krav f.eks. vedr. formaliseret samarbejde, tidsbegrænsning eller andet. Ansøgere får herefter mulighed for indenfor en nærmere fastsat tidsfrist at gøre indsigelse overfor Sundhedsstyrelsens afgørelse.

Sundhedsstyrelsen vil på sin hjemmeside offentliggøre de endelige specialevejledninger med oplysninger om, hvilke sygehuse styrelsen har godkendt til varetagelse af de specifikke specialfunktioner.

4. Inddragelse af godkendelse

Det fremgår af Sundhedslovens § 208, stk. 4, at Sundhedsstyrelsen kan inddrage en godkendelse efter høring af Det Rådgivende Udvalg for Specialeplanlægning, såfremt en sygehusafdeling med specialfunktion trods pålæg herom fra Sundhedsstyrelsen ikke opfylder de fastsatte krav i vejledningen for de enkelte specialer.

5. Vejledningen træder i kraft den 1. februar 2014.

Stk. 2. Vejledning nr. 9723 af 5. november 2008 om Udmøntning af sundhedslovens § 208 om specialeplanlægning ophæves.

Sundhedsstyrelsen, den 27. januar 2014

ELSE SMITH

/ Søren Brostrøm